

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
IX kadencja
Marszałek Senatu

Druk nr 994
Warszawa, 13 stycznia 2021 r.

Pani
Elżbieta Witek
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowna Pani Marszałek

Zgodnie z art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. mam zaszczyt przekazać Pani Marszałek podjętą przez Senat na 20. posiedzeniu w dniu 13 stycznia 2021 r. uchwałę w sprawie wniesienia do Sejmu projektu ustawy

**- o zmianie ustawy o kosztach sądowych w
sprawach cywilnych** wraz z projektem tej ustawy.

Projekt ustawy stanowi wykonanie obowiązku dostosowania systemu prawa do orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego.

Jednocześnie pragnę poinformować, że Senat upoważnił pana senatora Krzysztofa Kwiatkowskiego do reprezentowania Senatu w dalszych pracach nad tym projektem.

Z poważaniem

(-) Tomasz Grodzki

UCHWAŁA
SENATU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

z dnia 13 stycznia 2021 r.

**w sprawie wniesienia do Sejmu projektu ustawy o zmianie ustawy o kosztach sądowych
w sprawach cywilnych**

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r., Senat wnosi do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej projekt ustawy o zmianie ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.

Jednocześnie upoważnia pana senatora Krzysztofa Kwiatkowskiego do reprezentowania Senatu w pracach nad projektem.

MARSZAŁEK SENATU

Tomasz GRODZKI

U S T A W A

z dnia

o zmianie ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych

Art. 1. W ustawie z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2020 r. poz. 755, 807, 956 i 2186) po art. 98a dodaje się art. 98b w brzmieniu:

„Art. 98b. W elektronicznym postępowaniu upominawczym wydatki ponosi Skarb Państwa.”.

Art. 2. Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

UZASADNIENIE

1. Cel projektowanej ustawy

Celem projektu jest dostosowanie systemu prawa do wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 29 kwietnia 2020 r. (sygn. akt P 19/16). Sentencja tego orzeczenia została ogłoszona w dniu 6 maja 2020 r. w Dz. U. poz. 807, a jego pełna treść wraz z uzasadnieniem ukazała się w OTK ZU A poz. 12.

2. Przedmiot i istota rozstrzygnięcia Trybunału Konstytucyjnego

2.1. Trybunał orzekł, że art. 104a ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2020 r. poz. 755; dalej jako u.k.s.s.c.) w zakresie, w jakim w elektronicznym postępowaniu upominawczym wyłącza możliwość uzyskania przez stronę pozwaną zwolnienia od kosztów sądowych, jest niezgodny z art. 45 ust. 1 w związku z art. 77 ust. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

2.2. W myśl art. 104a u.k.s.s.c., w elektronicznym postępowaniu upominawczym oraz do złożenia wniosku o wpis do Krajowego Rejestru Sądowego spółki, której umowa została zawarta przy wykorzystaniu wzorca umowy udostępnionego w systemie teleinformatycznym, przepisów art. 96 ust. 1 pkt 10, art. 100–103, art. 104 ust. 2 i art. 105 nie stosuje się.

Przepisy, do których odsyła przytoczony art. 104a u.k.s.s.c. regulują instytucję sądowego zwolnienia od kosztów sądowych. Do kosztów sądowych należą m.in. wydatki, które – przynajmniej początkowo – obciążają tę stronę, która wnosi do sądu pismo wywołujące konieczność ich pokrycia (art. 2 ust. 2 u.k.s.s.c.). Katalog wydatków, aczkolwiek mający charakter jedynie przykładowego wyliczenia, można znaleźć w art. 5 u.k.s.s.c. W szczególności zgodnie z powołanym art. 5 ust. 1 pkt 3 *in principio*, do wydatków należą wynagrodzenie i zwrot kosztów poniesionych przez biegłych. Jeżeli zatem z pisma strony wynika potrzeba powołania biegłego, stronę tę wzywa się na podstawie art. 130⁴ § 1 i 2 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (dalej jako k.p.c.) do uiszczenia zaliczki na poczet wydatków spodziewanych z tego tytułu. Sąd podejmuje czynność połączoną z wydatkami po uiszczeniu zaliczki w oznaczonej wysokości; w razie natomiast nieuiszczenia zaliczki dana czynność powinna zostać pominięta (art. 130⁴ § 4 i 5 k.p.c.).

Strona (o ile nie korzysta ze zwolnienia ustawowego) może zostać zwolniona przez sąd od konieczności ponoszenia wszystkich bądź też tylko niektórych kosztów sądowych lub

jakiegoś ułamka (procenta) kosztów sądowych albo kosztów sądowych przekraczających określoną wysokość (art. 100 ust. 2 i art. 101 u.k.s.s.c.). Generalną zasadą jest, że zwolnienia od kosztów sądowych może się domagać osoba fizyczna, jeżeli złoży oświadczenie, z którego wynika, że nie jest w stanie ich ponieść bez uszczerbku utrzymania koniecznego dla siebie i rodziny lub ich poniesienie narazi ją na taki uszczerbek (art. 102 ust. 1 u.k.s.s.c.). Stosownie do art. 103 u.k.s.s.c., sąd może przyznać zwolnienie od kosztów sądowych również osobie prawnej oraz jednostce organizacyjnej niebędącej osobą prawną, której ustawa przyznaje zdolność prawną, pod warunkiem wykazania przez nią, że nie ma dostatecznych środków na ich uiszczenie (w przypadku spółek handlowych innych niż spółki Skarbu Państwa trzeba dodatkowo wykazać, że odpowiednimi środkami nie dysponują także ich wspólnicy albo akcjonariusze). Podobnie jest z organizacjami społecznymi, których zadanie nie polega na prowadzeniu działalności gospodarczej, lecz działalności społecznej, naukowej, oświatowej, kulturalnej, sportowej, dobroczynnej, samopomocowej, w zakresie ochrony konsumenta, ochrony środowiska i opieki społecznej (art. 104 ust. 2). Jak wynika z kolei z art. 105 ust. 1 u.k.s.s.c., wniosek o przyznanie zwolnienia od kosztów sądowych można zgłosić na piśmie lub ustnie do protokołu w sądzie, w którym sprawa ma być wytoczona lub już się toczy.

Elektroniczne postępowanie upominawcze – z tej racji, iż nie można się w nim domagać zwolnienia od kosztów sądowych – stanowi jeden z dwóch wyjątków przewidzianych ustawą. Jest to tzw. postępowanie odrębne uregulowane w art. 505²⁸–505³⁹ k.p.c. W świetle art. 505²⁸ § 2 k.p.c. postępowanie to służy dochodzeniu roszczeń pieniężnych, przy czym przesłanką wydania nakazu zapłaty jest ustalenie, że nakaz można doręczyć w kraju. Do specyfiki tego postępowania należy poza tym to, że powód może wnosić pisma wyłącznie za pośrednictwem systemu teleinformatycznego (art. 505³¹ § 1 k.p.c.).

2.3. Kwestia konstytucyjności art. 104a u.k.s.s.c. została poddana kognicji TK na skutek pytania prawnego sądu, przed którym zawisła sprawa związana z zażaleniem pozwanej na postanowienie o odrzuceniu sprzeciwu od nakazu zapłaty. Co prawda sąd uznał, iż sprzeciw ten został wniesiony po terminie, niemniej jednak argumentacja pozwanej opierała się na twierdzeniu, że nakaz nie został jej prawidłowo doręczony. W konsekwencji więc pozwana domagała się przeprowadzenia dowodu z opinii biegłego na okoliczność tego, że podpis na tzw. zwrotnym poświadczeniu odbioru nie należy do niej, a tym samym nie ma podstaw do przyjęcia, że sprzeciw od nakazu zapłaty jest spóźniony. Zgodnie z obowiązującymi przepisami pozwana została wezwana do uiszczenia zaliczki na poczet kosztów opinii

biegłego i dlatego wniosła o zwolnienie od kosztów sądowych. Ostatecznie jej wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych został odrzucony z uwagi na treść art. 104a u.k.s.s.c., a następnie – wobec nieuiszczenia zaliczki – sąd pierwszej instancji odrzucił również sam sprzeciw.

2.4. Wzorcami kontroli w sprawie P 19/16 były przepisy gwarantujące prawo dostępu do sądu oraz prawo do sprawiedliwej procedury sądowej, w tym zwłaszcza prawo do bycia wysłuchanym. Gwarancje te wyraża wprost art. 45 ust. 1 Konstytucji, zaś art. 77 ust. 2 Konstytucji mieści aspekt negatywny prawa do sądu, sprowadzający się do zakazu zamykania (lub nadmiernego ograniczania) dostępu do wymiaru sprawiedliwości.

Choć prawo do sądu nie ma charakteru absolutnego, to ocena wszelkich ograniczeń musi być dokonywana pod kątem zachowania przesłanek z art. 31 ust. 3 Konstytucji. Wśród możliwych ograniczeń są także te finansowe. „Z Konstytucji nie wynika, że pełną realizację prawa do sądu zapewnić może tylko całkowita bezpłatność postępowania. Nie istnieje też konstytucyjny nakaz nieodpłatności postępowań sądowych i obciążenia ich kosztami Skarbu Państwa. Ustawodawca dysponuje w tym zakresie swobodą regulacyjną i może – respektując zasadę odpowiedzialności za wynik procesu – określać wzajemne zasady rozliczeń między stronami, kierując się względami aksjologicznymi i funkcjonalnymi. (...) [Koszty sądowe są] instrumentem polityki państwa służącym regulowaniu relacji stron stosunków procesowych oraz stymulowaniu decyzji jednostek co do sposobu prowadzenia ich interesów i doboru środków ochrony (...). Pozwalają one osiągnąć sprawność organizacyjną i orzeczniczą sądów oraz wyeliminować (przynajmniej częściowo) roszczenia oczywiście bezzasadne. Spełniają też funkcje społeczne (ograniczenie pieniądza, minimalizacja zachęt do ochrony fikcyjnych interesów i chęci niesłusznego wzbogacania się) oraz fiskalne (częściowy zwrot kosztów funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości (...))”.

Trybunał stoi jednakże na stanowisku, że „wykluczone jest ustanawianie nadmiernych kosztów postępowania, które tworzyłyby barierę ekonomiczną dochodzenia praw. Innymi słowy, koszty sądowe nie mogą być zbyt wysokie, by nie ograniczały dostępu do sądu i nie uniemożliwiały jednostce dochodzenia praw na drodze sądowej”. Dlatego w przypadku gdy „zostaje nałożony obowiązek uiszczenia kosztów sądowych i istnieje państwowy przymus ich uiszczenia, to powinien również istnieć, «dla równowagi», efektywny system zwolnień stron postępowania od ich ponoszenia (czyli realna możliwość ich uniknięcia (...))”.

2.5. Zarzut sformułowany odnośnie do art. 104a u.k.s.s.c. wiązał się jedynie ze skutkami, jakie wywołuje on dla sytuacji pozwanego. Wyłączając stosowanie art. 96 ust. 1 pkt 10, art. 100–103, art. 104 ust. 2 i art. 105 u.k.s.s.c. w elektronicznym postępowaniu upominawczym (e.p.u.), zaskarżony przepis pozbawia strony tego postępowania możliwości uzyskania zwolnienia od kosztów sądowych. „Nie ma to znaczenia w wypadku powoda, natomiast – jak wskazuje stan faktyczny leżący u podstaw pytania prawnego – może niekiedy mieć doniosłe znaczenie dla pozwanego. (...) prowadzić może bowiem do zamknięcia drogi sądowej ze względu na niemożliwą do uniknięcia konieczność uiszczenia kosztów sądowych przekraczających jego możliwości”.

TK przypomniał, iż „[r]atione legis kwestionowanej regulacji było dążenie do szybkiego wydania w e.p.u. orzeczenia (nakazu). Jak wskazano w uzasadnieniu rządowego projektu noweli styczniowej (druk sejmowy nr 859/VI kadencja): «Istota elektronicznego postępowania upominawczego polegać ma na szybkim wydaniu orzeczenia» (s. 4). Eliminację możliwości skorzystania przez powoda ze zwolnienia od kosztów sądowych motywowano po pierwsze tym, że «rozpatrywanie wniosków o zwolnienie od kosztów sądowych w znacznym stopniu wydłużałoby postępowanie, co jest sprzeczne z celem proponowanych zmian» (s. 18), a po wtóre tym, iż «eliminacja możliwości uzyskania zwolnienia od kosztów sądowych nie narusza praw powoda» (ibidem), bo «Korzystanie z e.p.u. nie jest obligatoryjne» (ibidem) i to «Do powoda należy wybór, jaką drogę postępowania wybierze» (ibidem), więc «Jeżeli (...) chce skorzystać ze zwolnienia może wybrać drogę tradycyjnego postępowania upominawczego» (ibidem). W uzasadnieniu projektu ustawy wprost stwierdzono, że «Eliminacja możliwości zwolnienia od kosztów sądowych nie dotyczy (...) pozwanego» (s. 19), bo «Składając sprzeciw nie musi on (...) uiszczać żadnych kosztów» (ibidem)”.

Reasumując – skoro e.p.u. jest postępowaniem fakultatywnym, to ustawodawca uczynił założenie, że całkowite wyłączenie w tym postępowaniu możliwości ubiegania się o zwolnienie od kosztów sądowych nie narusza praw powoda (skądinąd według art. 19 ust. 2 pkt 2 u.k.s.s.c. powód uiszcza tylko ¼ opłaty należnej od pozwu, a do tego w razie umorzenia e.p.u. i wniesienia przez powoda nowego pozwu w terminie 3 miesięcy, uiszczoną opłatę od pozwu w e.p.u. zalicza się na poczet opłaty od tego nowego pozwu). Z kolei odnośnie do pozwanego ustawodawca uczynił założenie, iż nie będzie on ponosił żadnych kosztów, bo sprzeciw od nakazu zapłaty nie podlega opłacie. Tyle że teza ta nie okazała się w pełni trafna – ustawodawca pominął bowiem sytuację, w której skuteczność sprzeciwu wymagałaby

przeprowadzenia postępowania dowodowego na wniosek strony pozwanej niedysponującej wystarczającymi funduszami na pokrycie związanych z tym wydatków.

Zważywszy na te ustalenia Trybunał zaznaczył, że „ograniczenia prawa do sądu mogą mieć nie tylko charakter bezpośredni (być wyrażone *expressis verbis*), ale i pośredni – gdy wynikają z uregulowań ustanawiających bariery ekonomiczne, choćby w postaci wysokich kosztów postępowania, których poniesienie warunkuje jego wszczęcie i prowadzenie”. Co więcej: TK wyraził przekonanie, że „tempo rozpoznania sprawy nie jest wartością absolutną, dla której wolno byłoby poświęcić ochronę praw podmiotowych. Trzeba tu mieć również na względzie, że sprawy rozpatrywane w e.p.u. – nawet jeśli w porównaniu z innymi rozpatrywanymi przez sądy są często «drobne» czy dowodowo «nieskomplikowane» – wciąż mają doniosłe znaczenie dla stron postępowania (...). Jednocześnie – jak już Trybunał Konstytucyjny wskazywał – sprawność rozpoznania sprawy można zapewnić środkami (mechanizmami) innymi niż zamknięcie stronom drogi odwoławczej”.

W opinii sądu konstytucyjnego, „każda regulacja dotycząca możliwości albo niemożliwości uzyskania zwolnienia od kosztów sądowych powinna być poprzedzona namysłem i staranną analizą wagi kolidujących dóbr jednostkowych i ogólnospołecznych (...). W analizowanym wypadku takiej analizy z pewnością zabrakło, z uszczerbkiem dla fundamentalnego w demokratycznym państwie prawnym prawa do sądu”.

3. Różnice między dotychczasowym a projektowanym stanem prawnym

Projektowana zmiana polega na dodaniu nowej jednostki redakcyjnej bezpośrednio po przepisie, który ustanawia odstępstwo od generalnej zasady wyrażonej w art. 2 ust. 2 u.k.s.s.c. Chodzi mianowicie o art. 98a, zgodnie z którym w postępowaniu prowadzonym na podstawie [ustawy](#) z dnia 22 listopada 2013 r. o postępowaniu wobec osób z zaburzeniami psychicznymi stwarzających zagrożenie życia, zdrowia lub wolności seksualnej innych osób nie pobiera się opłat, a wydatki ponosi Skarb Państwa.

W nowym art. 98b u.k.s.s.c. proponuje się skorzystanie z formuły zastosowanej w art. 98a u.k.s.s.c. *in fine*, wskutek czego zwolnienie od obowiązku ponoszenia wydatków w e.p.u. będzie miało charakter ustawowy. To rozwiązanie, z uwagi na swój automatyzm, nie będzie dodatkowo angażowało zasobów wymiaru sprawiedliwości w ocenę, czy konkretny pozwany spełnia wymogi, od których uzależnione jest zwolnienie od kosztów sądowych i czy w świetle konstytucyjnej gwarancji prawa do sądu należy względem niego zastosować postanowienia

art. 101–103 u.k.s.s.c. Tym samym zachowana zostanie idea, która stała za wprowadzeniem do polskiej procedury cywilnej e.p.u. jako postępowania cechującego się przede wszystkim szybkością.

Na powódzie, który wybierze drogę elektronicznego postępowania upominawczego, nadal będzie natomiast ciążył obowiązek poniesienia kosztów sądowych w postaci ¼ opłaty od pozwu, bez prawa ubiegania się o zwolnienie w tym zakresie (co do tego norma prawna wywodzona z art. 104a u.k.s.s.c., *notabene* nie wywołująca zastrzeżeń natury konstytucyjnej, pozostanie w pełni aktualna). W projekcie nie przewidziano też żadnej korekty odnośnie do wyłączenia możliwości stosowania przepisów o zwolnieniu od kosztów sądowych w razie złożenia wniosku o wpis do Krajowego Rejestru Sądowego spółki, której umowa została zawarta przy wykorzystaniu wzorca umowy udostępnionego w systemie teleinformatycznym.

Szacuje się przy tym, że omawiana regulacja w nowym kształcie będzie znajdowała zastosowanie sporadycznie. Jak to zostało już wcześniej zaakcentowane, samo wniesienie sprzeciwu od nakazu zapłaty jest wolne od opłat, zaś konieczność pokrycia wydatków, np. związanych z dopuszczeniem dowodu z opinii biegłego, powstaje zupełnie wyjątkowo. Zatem w typowych sytuacjach nie zaktualizuje się konieczność pokrycia żadnych innych kosztów sądowych niż wspomniana wyżej opłata należna od pisma inicjującego postępowanie.

4. Konsultacje

Nadesłane w ramach konsultacji opinie i uwagi są zamieszczone na senackiej stronie internetowej. Wyniki konsultacji zostały przedstawione w Ocenie Skutków Regulacji.

5. Oświadczenie o zgodności z prawem Unii Europejskiej

Projektowana ustawa jest zgodna z prawem Unii Europejskiej.

Tytuł projektu: <i>ustawa o zmianie ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych</i>	Data sporządzenia: 13 stycznia 2021 r.
Przedstawiciel wnioskodawcy: Senator Krzysztof Kwiatkowski	Źródło: wyrok TK
Osoby odpowiedzialne za projekt w Biurze Legislacyjnym: Katarzyna Konieczko, wicedyrektor, tel. 22 694 9011 Marian Fałek, ekspert ds. OSR, tel. 22 694 9082	Nr druku: 185, 185 S - poprawiony

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Jaki problem jest rozwiązywany?

Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 29 kwietnia 2020 r. (sygn. akt P 19/16) orzekł, że art. 104a *ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych* (Dz. U. z 2020 r. poz. 755) w zakresie, w jakim w elektronicznym postępowaniu upominawczym wyłącza możliwość uzyskania przez stronę pozwaną zwolnienia od kosztów sądowych, jest niezgodny z art. 45 ust. 1 w związku z art. 77 ust. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Elektroniczne postępowanie upominawcze, z tej racji, iż nie można się w nim domagać zwolnienia od kosztów sądowych, stanowi jeden z dwóch wyjątków przewidzianych ustawą. Istota tego postępowania polega na szybkim wydaniu orzeczenia. Mając na uwadze to, że elektroniczne postępowanie upominawcze jest postępowaniem fakultatywnym ustawodawca, wprowadzając opisywane rozwiązanie, uczynił założenie, że całkowite wyłączenie w tym postępowaniu możliwości ubiegania się o zwolnienie od kosztów sądowych nie narusza praw powoda, gdyż ma on możliwość dokonania wyboru procedury dochodzenia swoich praw¹. Z kolei odnośnie do pozwanego przyjmowano, że nie będzie on ponosił żadnych kosztów, bo sprzeciw od nakazu zapłaty nie podlega opłacie. Tyle że teza ta nie okazała się w pełni trafna, gdyż pominięta została w szczególności sytuacja, w której skuteczność sprzeciwu wymagałaby przeprowadzenia postępowania dowodowego. Strony pozwana może przy tym nie dysponować wystarczającymi funduszami na pokrycie wydatków związanych z koniecznością przeprowadzenia określonych dowodów.

Wydając rozstrzygnięcie w sprawie P 19/16 Trybunał Konstytucyjny stanął na stanowisku, że w przypadku gdy zostaje nałożony obowiązek uiszczenia kosztów sądowych i istnieje państwowy przymus ich uiszczenia, to powinien również istnieć, dla równowagi, efektywny system zwolnień stron postępowania od ich ponoszenia, aby zapewnione było prawo dostępu do sądu. Jak wynika bowiem z utrwalonego orzecznictwa Trybunału, bariery ekonomiczne mogą ograniczać dostęp do wymiaru sprawiedliwości w stopniu, który przesądza o naruszeniu prawa do sądu.

2. Rekomendowane rozwiązanie, w tym planowane narzędzia interwencji, i oczekiwany efekt.

Rekomenduje się projekt *ustawy o zmianie ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych*. Projektowana zmiana sprowadza się do dodania w *ustawie z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych* nowego przepisu – art. 98b, który przesądzi, że w elektronicznym postępowaniu upominawczym wydatki ponosi Skarb Państwa.

Oczekuje się, że przedmiotowa ustawa spowoduje przede wszystkim, że podmioty mające we wskazanym postępowaniu status pozwanego nie będą napotykały na żadne przeszkody o charakterze fiskalnym w zakresie dostępu do sądu. Tym samym system prawa zostanie dostosowany do wyroku Trybunału Konstytucyjnego.

3. Jak problem został rozwiązany w innych krajach, w szczególności krajach członkowskich OECD/UE?

Z uwagi na występujące w poszczególnych krajach odrębności proceduralne związane z dochodzeniem roszczeń cywilnoprawnych o charakterze pieniężnym oraz różnice w zakresie obowiązku partycypacji stron postępowań cywilnych w kosztach funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości, analiza prawno-porównawcza nie jest celowa.

4. Podmioty, na które oddziałuje projekt.

Grupa	Wielkość	Źródło danych	Oddziaływanie
podmiot mający status strony (dotyczy to głównie pozwanego) w elektronicznym postępowaniu upominawczym			zwolnienie od kosztów sądowych w zakresie wydatków

¹ Druk sejmowy nr 859/VI kadencja (s. 4).

5. Informacje na temat zakresu, czasu trwania i podsumowanie wyników konsultacji.

Projekt ustawy o zmianie ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych w dniu 13 listopada 2020 r. został przesłany do zaopiniowania następującym podmiotom: Ministrowi Sprawiedliwości, Krajowej Radzie Sądownictwa, Sądowi Najwyższemu, Rzecznikowi Praw Obywatelskich, Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej, Krajowej Radzie Radców Prawnych, Naczelnej Radzie Adwokackiej, Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka, Stowarzyszeniu Sędziów Polskich "IUSTITIA" i Stowarzyszeniu Sędziów THEMIS. Termin przekazania opinii wyznaczono do dnia 4 grudnia 2020 r.

Minister Sprawiedliwości poinformował, że zagadnienie regulowane projektem senackim jest przedmiotem prac legislacyjnych toczących się w Ministerstwie Sprawiedliwości. Niemniej opracowywana propozycja idzie o krok dalej niż ta, którą zawarto w druku senackim nr 185. Według koncepcji ministerialnej, zwolnienie od wydatków w elektronicznym postępowaniu upominawczym powinno mieć charakter ustawowy i dotyczyć obu stron. W ocenie resortu, sytuacje, w których zachodzi konieczność pokrywania wydatków z tytułu opinii biegłego są stosunkowo rzadkie, zaś sugerowane rozwiązanie będzie miało ten walor, że zostanie utrzymana prostota i sprawność elektronicznego postępowania upominawczego.

Naczelna Rada Adwokacka wyraziła **poparcie** dla projektu ustawy.

Krajowa Rada Sądownictwa i Helsińska Fundacja Praw Człowieka poinformowały, iż **nie zgłaszają uwag**.

Sąd Najwyższy wyraził opinię, że proponowana zmiana **nie nasuwa zastrzeżeń** w kontekście brzmienia sentencji orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego, jak również przywołanych w jego uzasadnieniu argumentów.

W dniu 15 grudnia 2020 r. Komisja Ustawodawcza oraz Komisja Praw Człowieka, Praworządności i Petycji na wspólnym posiedzeniu przyjęły projekt z poprawką nadającą mu brzmienie zgodne z propozycją Ministra Sprawiedliwości.

6. Wpływ na sektor finansów publicznych.

(ceny stałe z 2020 r.)	Skutki w okresie 10 lat od wejścia w życie zmian [mln zł]											
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Łącznie (0-10)
Dochody ogółem	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Wydatki ogółem	0	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
Saldo ogółem	0	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
Źródła finansowania												
Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń	Przedmiotowa ustawa może zwiększyć wydatki państwa, jednakże wzrost ten nie będzie duży, ponieważ można oczekiwać, że regulacja będzie miała zastosowanie sporadyczne. Ze względu na to, że w praktyce projektowany przepis będzie odstępstwem od obowiązku ponoszenia kosztów sądowych dotyczącym strony pozwanej, wypada odnotować, że od początku 2010 r. do połowy 2014 r. sprzeciwu w elektronicznym postępowaniu upominawczym zostały wniesione jedynie w stosunku do 4,2% wydanych nakazów zapłaty ² . Oznacza to, że udział przypadków objętych zaproponowanym rozwiązaniem powinien kształtować się na znacznie niższym poziomie.											

7. Wpływ na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorców oraz na rodzinę, obywateli i gospodarstwa domowe.

		Skutki							
Czas w latach od wejścia w życie zmian		0	1	2	3	5	10	Łącznie (0-10)	
w ujęciu pieniężnym (w mln zł, ceny stałe z 2020 r.)	duże przedsiębiorstwa	0	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw	0	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe	0	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	

²Źródło: PRAWO W DZIAŁANIU SPRAWY CYWILNE 24/2015; Piotr Ryłski; „Funkcjonowanie w praktyce przepisów o elektronicznym postępowaniu upominawczym na etapie po wniesieniu sprzeciwu lub po przekazaniu sprawy sądowi właściwości ogólnej”.

<https://iws.gov.pl/wp-content/uploads/2018/09/Piotr-Rylski-Funkcjonowanie-w-praktyce-przepisow-o-elektronicznym-postepowaniu-upominawczym-na-etapie-po-wniesieniu-sprzeciwu-lub-po-przekazaniu-sprawy-sadowi-wlasciwosci-ogolnej-153.pdf>

w ujęciu niepieniężnym	duże przedsiębiorstwa	Brak wpływu na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość.
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw	Prognozuje się pozytywny wpływ na przedsiębiorstwa i obywateli będących w trudnej sytuacji finansowej, mających status strony (w szczególności pozwanego) w elektronicznym postępowaniu upominawczym, ponieważ przedmiotowa regulacja przesądzi, iż są zwolnieni od kosztów sądowych w zakresie wydatków.
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe	
8. Zmiana obciążeń regulacyjnych (w tym obowiązków informacyjnych) wynikających z projektu.		
Brak wpływu.		
9. Wpływ na rynek pracy.		
Brak wpływu.		
10. Wpływ na pozostałe obszary.		
Omówienie wpływu	Brak wpływu.	
11. Planowane wykonanie przepisów aktu prawnego.		
Planuje się, że przepisy projektowanej ustawy wejdą w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia ustawy.		
12. W jaki sposób i kiedy nastąpi ewaluacja efektów projektu oraz jakie mierniki zostaną zastosowane?		
Ustawa powinna podlegać ewaluacji po upływie trzech lat obowiązywania w celu ustalenia udziału przypadków zastosowania wprowadzonego rozwiązania w liczbie rozstrzyganych przez sąd spraw, a także ukazania skutków finansowych dla budżetu państwa.		
13. Załączniki (istotne dokumenty źródłowe, badania, analizy itp.).		
Brak		

Warszawa, 25 stycznia 2021 r.

BAS-WAPM-77/21

Pani
Elżbieta Witek
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Opinia

w sprawie zgodności z prawem Unii Europejskiej senackiego projektu ustawy o zmianie ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (przedstawiciel wnioskodawcy: senator Krzysztof Kwiatkowski)

Na podstawie art. 34 ust. 9 uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 lipca 1992 roku – Regulamin Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (Monitor Polski z 2019 r. poz. 1028, ze zm.) sporządza się następującą opinię:

1. Przedmiot projektu ustawy

Projekt przewiduje dodanie art. 98b w ustawie z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2020 r. poz. 755, ze zm.).

Zgodnie z proponowanym przepisem w elektronicznym postępowaniu upominawczym wydatki będą ponoszone przez Skarb Państwa.

Proponowana ustawa ma wejść w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

2. Stan prawa Unii Europejskiej w materii objętej projektem ustawy

Prawo Unii Europejskiej nie reguluje kwestii zawartych w przepisach opiniowanego projektu.

3. Analiza przepisów projektu pod kątem ustalonego stanu prawa Unii Europejskiej

Kwestie stanowiące przedmiot projektu ustawy nie są regulowane prawem Unii Europejskiej.

4. Konkluzje

Przedmiot projektu ustawy o zmianie ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych nie jest objęty zakresem regulacji prawa Unii Europejskiej.

Autor:

Konrad Kuszal

ekspert ds. legislacji

w Biurze Analiz Sejmowych

Akceptował:

Wicedyrektor

Biura Analiz Sejmowych

Przemysław Sobolewski

Warszawa, 25 stycznia 2021 r.

BAS-WAPM-79/21

Pani
Elżbieta Witek
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Opinia

w sprawie stwierdzenia – w trybie art. 95a ust. 3 regulaminu Sejmu – czy senacki projekt ustawy o zmianie ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (przedstawiciel wnioskodawcy: senator Krzysztof Kwiatkowski) jest projektem ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej

Projekt przewiduje dodanie art. 98b w ustawie z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2020 r. poz. 755, ze zm.).

Zgodnie z proponowanym przepisem w elektronicznym postępowaniu upominawczym wydatki będą ponoszone przez Skarb Państwa.

Kwestie stanowiące przedmiot projektu ustawy nie są regulowane prawem Unii Europejskiej.

Projekt nie zawiera przepisów mających na celu wykonanie prawa UE.

Senacki projekt ustawy o zmianie ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych **nie jest projektem ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej.**

Autor:

Konrad Kuszel

ekspert ds. legislacji

w Biurze Analiz Sejmowych

Akceptował:
Wicedyrektor
Biura Analiz Sejmowych
Sobolewski
Przemysław Sobolewski